

Liellopu sūkļveida encefalopātija un Kreicfelda - Jakoba slimība liellopu sūkļveida encefalopātija

Publicēts: 07.04.2020.

Liellopu sūkļveida encefalopātija (LSE) pirmo reizi piesaistīja zinātniskās sabiedrības uzmanību 1986. gadā sakarā ar Apvienotajā Karalistē liellopiem konstatētu jaunu neiroloģiskās saslimšanas veidu.

LSE ir saistīta ar pārnesšanas aģentu (prionu), kas nepieder nedz baktēriju, nedz vīrusu dzimtas mikroorganismiem, bet ir nervu šūnu sastāvā esošās olbaltumvielas molekulas defekta forma. Prions iedarbojas uz liellopa galvas un muguras smadzenēm un noved pie to neatgriezeniskām izmaiņām, iznīcinot nervu šūnas. Mikroskopa palielinājumā galvas smadzeņu šūnās ir redzami tukšumi, līdz ar to audi pēc izskata atgādina sūkļi, tādēļ prionu izraisītās slimības dēvē par sūkļveidīgām encefalopātijām.

Prions ir augstākā mērā stabils aģents, izturīgs kā parastajā ēdienu gatavošanas temperatūrā, tā arī pat augstākā temperatūrā, kādu izmanto sterilizēšanai, sasaldēšanai un žāvēšanai.

LSE slimība ir liellopiem nāvējoša laika periodā no dažām nedēļām līdz dažiem mēnešiem kopš tās sākuma. Slimie dzīvnieki nestabili stāv uz kājām, zaudē svaru un dažreiz ieņem agresīvu pozu. Tomēr termins "govju trakumsērga" ("mad cow disease") ne vienmēr ir pareizs, jo pārsvarā slimie dzīvnieki nav pārmērīgi agresīvi, jo tie zaudē interesi par apkārtējo vidi un attīstoties neiroloģiskajai simptomātikai, pat nevar pārvietoties.

Epidemioloģiskie pētījumi kā visiespējamāko slimības avotu minēja no kritušiem liellopiem pagatavoto liellopu barību (gaļu un kaulu miltus) un kā iespējamo riska faktoru - 1981.-1982.g. ieviestās izmaiņas liellopu barības pagatavošanas procesā.

Kopš 1986. gada Lielbritānijā tika reģistrēti vairāk nekā 160 000 LSE gadījumi (visvairāk 1992. - 1993. gadā). Slimība reģistrēta arī citās Eiropas valstīs, kuras importēja no Apvienotās Karalistes dzīvnieku izcelsmes liellopu barību un dzīvus liellopus. Pēc 1992. gada saslimstība ar LSE sākusi strauji samazināties, pateicoties plašiem profilakses pasākumiem epizootijas apkarošanai. Tomēr joprojām laiku pa laikam dažādās Eiropas valstīs reģistrē atsevišķus LSE gadījumus vai nelielus uzliesmojumus.

<https://www.spkc.gov.lv/lv/liellopu-suklveida-encefalopatija-un-kreicfelda-jakoba-slimiba-liellopu-suklveida-encefalopatija>